

TORCH INFEKSIYALARI

Samarqand davlat tibbiyot universiteti davolash ishi fakulteti 209-guruh talabasi

Kushaliyeva Maizar maizarkushaliyeva@gmail.com

Annotatsiya: *TORCH infeksiyalari homila rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan va perinatal kasallanish hamda o'limning muhim sabablaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada TORCH kompleksiga kiruvchi asosiy infeksiyalar — toksoplazmoz, qizamiqcha, sitomegalovirus va herpes infeksiyalarining etiologiyasi, patogenez, klinik belgilari, diagnostikasi va profilaktikasi tizimli ravishda tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, TORCH infeksiyalari homila rivojlanishida jiddiy nuqsonlar, o'lim va nogironlikka olib keluvchi asosiy omillardan biridir, homiladorlik davrida ushbu infeksiyalarni erta aniqlash va profilaktika choralarini qo'llash tug'ma nuqsonlar va neonatal asoratlarni sezilarli darajada kamaytiradi*

Kalit so'zlar: *TORCH infeksiyalari, toksoplazmoz, qizamiqcha, sitomegalovirus, herpes, homila infeksiyasi, prenatal skrining, perinatal patologiya* Kirish. TORCH — bu bir guruh infeksiyalar majmuasi bo'lib hisoblanadi. TORCH infeksiyalari — bu homilaga platsenta orqali yuqadigan va tug'ma patologiyalarni yuzaga keltiruvchi infeksiyalar majmuasidir. TORCH atamasi ingliz tilidagi quyidagi komponentlarning bosh harflaridan tashkil topgan:

T (Toxoplasma gondii)

(Other – sifilis, OIV, gepatit B va boshqalar)

C (Cytomegalovirus)

H (Herpes simplex virus)

Ba'zan bu guruhga boshqa infeksiyalar (sifilis, gepatit B, OIV va boshqalar) ham kiritiladi
NCBI +1

TORCH infeksiyalari homilaga platsenta orqali yuqib, tug'ma nuqsonlar, intrauterin o'lim va neonatal patologiyalarga sabab bo'ladi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2–3% tug'ma nuqsonlar aynan TORCH infeksiyalari bilan bog'liq

SpringerLink +1

Ayniqsa, homiladorlikning birinchi trimestrida infektsiyaning eng xavfli hisoblanadi. Ushbu infeksiyalar klinik jihatdan ko'pincha yashirin kechadi, ammo homila uchun jiddiy oqibatlar olib keladi. Ayniqsa, homiladorlikning birinchi trimestrida infeksiya yuqishi embrional rivojlanish buzilishlariga sabab bo'ladi. So'nggi yillarda TORCH infeksiyalarining dolzarbligi ortib bormoqda, chunki global migratsiya, immunitet pasayishi va epidemiologik omillar ularning tarqalishini oshirmoqda.

Tadqiqot materiallari va usullari. Mazkur maqola ilmiy adabiyotlar tahliliga asoslangan bo'lib, quyidagi manbalar o'rganildi: PubMed, WHO, CDC ma'lumotlari, Epidemiologik tadqiqotlar (2 mln+ ayollar ishtirokida), Serologik va klinik kuzatuv natijalari tahlilda: seroprevalentlik ko'rsatkichlari, xavf omillari diagnostika usullari baholandi. Mazkur ilmiy ish analitik va sintez metodlariga asoslangan bo'lib, quyidagilar amalga oshirildi:

Zamonaviy ilmiy adabiyotlar (so'nggi 10 yil) tahlili

Klinik kuzatuv natijalarini umumlashtirish

Epidemiologik ma'lumotlarni solishtirish

Tahlil jarayonida quyidagi yo'nalishlar o'rganildi: infeksiyalarning yuqish mexanizmi, homilaga ta'siri, diagnostika usullarining samaradorligi, profilaktika choralarining natijadorligi

Tadqiqot natijalari:

Epidemiologiya:

TORCH infeksiyalari butun dunyoda keng tarqalgan

CMV infeksiyasi ayrim hududlarda 90% gacha uchraydi

Toksoplazmoz 10–60% oralig'ida uchraydi

SpringerLink

Etiologiya va patogenez: TORCH infeksiyalarining umumiy xususiyati — ularning intrauterin yo'l bilan yuqishi. Patogen qon orqali platsentaga yetadi, platsentar to'siq buziladi. Infeksiya ona organizmidan platsenta orqali homilaga o'tadi. homila to'qimalarida ko'payadi, organogenez jarayoni buziladi TORCH infeksiyalari quyidagi asoratlarni keltirib chiqaradi: markaziy nerv tizimi, yurak-qon tomir tizimi nuqsonlari, ko'rish va eshitish organlari zararlanadi, (eshitish yo'qolishi), mikrosefaliya, gidrosefaliya, ko'rish buzilishlari

Shuningdek: tushish (abort), o'lik tug'ilish, nogironlik, ko'rsatkichlari oshadi.

Klinik belgilari: TORCH infeksiyalarining klinik ko'rinishi turlicha bo'lib, quyidagi umumiy belgilar bilan namoyon bo'ladi:

Yangi tug'ilganlarda: kam vazn bilan tug'ilish, sariqlik (uzoq davom etuvchi), gepatosplenomegaliya, nevrologik buzilishlar

Asoratlari: mikrosefaliya yoki gidrosefaliya, karlik, ko'rish buzilishi, psixomotor rivojlanishdan ortda qolish.

Diagnostika Asosiy usullari: Serologik testlar (IgG, IgM), PCR (polimeraza zanjir reaksiyasi), Prenatal skrining, Laborator tekshiruvlar infeksiyani aniqlashda asosiy rol o'ynaydi. TORCH infeksiyalarini aniqlashda kompleks yondashuv talab etiladi.

Instrumental: Ultratovush tekshiruvi (homila nuqsonlarini aniqlash) amniotsintez (zaruratda)

Erta diagnostika homila hayotini saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega.

Epidemiologik xususiyatlari: TORCH infeksiyalari global muammo hisoblanadi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda yuqori uchraydi

Immunitet darajasi va sanitariya sharoitlari muhim rol o'ynaydi

Ayniqsa: toksoplazmoz — hayvonlar orqali qizamiqcha — emlanmaganlarda

CMV — keng tarqalgan latent infeksiya Profilaktika quyidagi yo'nalishlarda olib boriladi:

Birlamchi profilaktika: homiladorlikdan oldin skrining, emlash (qizamiqcha), gigiyena qoidalariga rioya qilish

Ikkilamchi profilaktika:

homiladorlik davrida muntazam tekshiruv

infeksiya aniqlansa davolash

Muhokama TORCH infeksiyalari klinik jihatdan ko'pincha yashirin kechadi, bu esa ularni erta aniqlashni qiyinlashtiradi. Shu sababli: homiladorlikdan oldin skrining, muntazam laborator tekshiruvlar, profilaktik choralar katta ahamiyatga ega. Zamonaviy tadqiqotlar TORCH infeksiyalarining oldini olish orqali neonatal o'lim va nogironlikni sezilarli kamaytirish mumkinligini ko'rsatmoqda. Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, TORCH infeksiyalari ko'pincha klinik simptomlarsiz kechadi, bu esa ularni aniqlashni qiyinlashtiradi. Shu sababli zamonaviy tibbiyotda skrining dasturlarini keng joriy etish muhimdir. Ayniqsa, reproduktiv yoshdagi ayollarni tekshirish orqali tug'ma patologiyalarni oldini olish mumkin. Diagnostikada molekulyar usullarning (PCR) ahamiyati tobora ortib bormoqda.

Xulosa. TORCH infeksiyalari — perinatal patologiyaning muhim sababi. Ular homila rivojlanishiga jiddiy zarar yetkazadi. Erta diagnostika va skrining muhim profilaktika (emlash, gigiyena, skrining) asosiy himoya chorasi. Erta diagnostika: TORCH infeksiyalarini homiladorlikning birinchi trimestridagina emas, balki pregradivar (homiladorlikka tayyorgarlik) davrida aniqlash perinatal o'lim ko'rsatkichini 15% ga kamaytiradi. Mikrobiologik nazorat: Faqatgina IgG musbatligi kasallikni anglatmaydi; dinamikada antitelolar titrini va avidlik darajasini tekshirish shart. Profilaktika: Qizilchaga qarshi vaktsinatsiya va sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya qilish (ayniqsa toksoplazmoz profilaktikasida) eng samarali choralar hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAT:

1. Abdurahmonov A.A., Karimov Sh.I. Akusherlik va ginekologiya. Toshkent: Ibn Sino nomidagi nashriyot, 2021. — 520 b.
2. Sodiqov Q.S., Yuldashev B.R. Perinatologiya asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. — 384 b.
3. Xamidov X.X. Yuqumli kasalliklar. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022. — 468 b.
4. Rasulov A.T., Tursunova D.M. Tibbiy mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya. Toshkent: O'qituvchi, 2021. — 560 b.
5. Axmedov M.A. Klinik laborator diagnostika asoslari. Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2020. — 312 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Homilador ayollarda TORCH infeksiyalar skriningi bo'yicha klinik tavsiyalar. Toshkent, 2022.